

**TAKSİR VE TAZMİNAT  
PENCERESİNDEN  
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ  
SİSTEMİMİZ**

*Dr. Arif MÜEZZİNOĞLU  
Dr. Ahmet TELLİOĞLU*

## ölçü

1. isim Bir niceliği, o nicelik için kabul edilmiş birimlerden birine göre oranlayarak değerlendirme, mizan
2. Bu değerlendirmede kullanılan birim, ölçme birimi  
"Ziyanımız, ölçülere sığmayacak kadar büyüktür." - R. E. Ünaydın
3. Ölçüt, Deđer, itibar: "Şimdiki ölçülere uymaz bir biçimi vardı." - Y. Z. Ortaç
4. Aşırı olmama, ılımlı, uygun olma durumu "Hiçbir şeyde ölçüyü aşmamalı."

## ölçmek

1. -i En, boy, hacim, süre gibi nicelikleri kendi cinslerinden seçilmiş bir birimle karşılaştırıp kaç birim geldiklerini belirtmek  
"Dükkânda arşınla kumaş ölçmekle ömür çürütemeyeceğimi söyledim." - N. Cumalı

## **taksir**

1. Kısaltma, kısma
2. Kusurda bulunma
3. **Dikkatsizlik, tedbirsizlik, meslekte acemilik veya düzene, buyruklara ve talimata uymazlıktan doğan kusurlu olma durumu**

*"Elbette bir taksirimiz varmış ki çekiyoruz. Bugünleri de görmek mukaddermiş."* - M. Ş. Esendal

## **tazminat**

**Zarar karşılığı ödenen para, ödence**

*"Benim bir raporum üzerine sonradan adamcağıza bileği için üç beş lira tazminat verdiler."* - R. N. Güntekin

# GİRİŞ

İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri devletin düzenleyicilik ve rehberliğinde pek çok toplumsal aktör ve profesyonel meslek grubu eliyle yürütülen son derece geniş ve kapsamlı bir faaliyetler toplamını ifade etmektedir. İşten kaynaklanan sağlık ve güvenlik risklerini bertaraf etmek dolayısıyla işe bağlı yaralanma ve hastalıkları önlemek işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin temel hedefi olmaktadır.

Bu hizmetlerinin etkinliğinin saptanması ve değerlendirilmesinde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır.

Çoğunlukla bu hizmetlerin;

**a-zaman içerisinde kat ettikleri mesafeler ve ulaştıkları hedefler (yıllara göre)**

**b-farklı coğrafyalarda kat edilen mesafeler ve ulaşılan hedefler (ülkelere ya da bölgelere göre)**

**c-farklı çalışma alanlarında kat edilen mesafeler ve ulaşılan hedefler (sektörlere göre)**

**d-çalışanlar, işverenler ya da isg profesyonelleri nezdinde uyandırdıkları sağlık ve güvenlik algısı ( tarafların algısına göre)** değerlendirmelere temel olmaktadır.

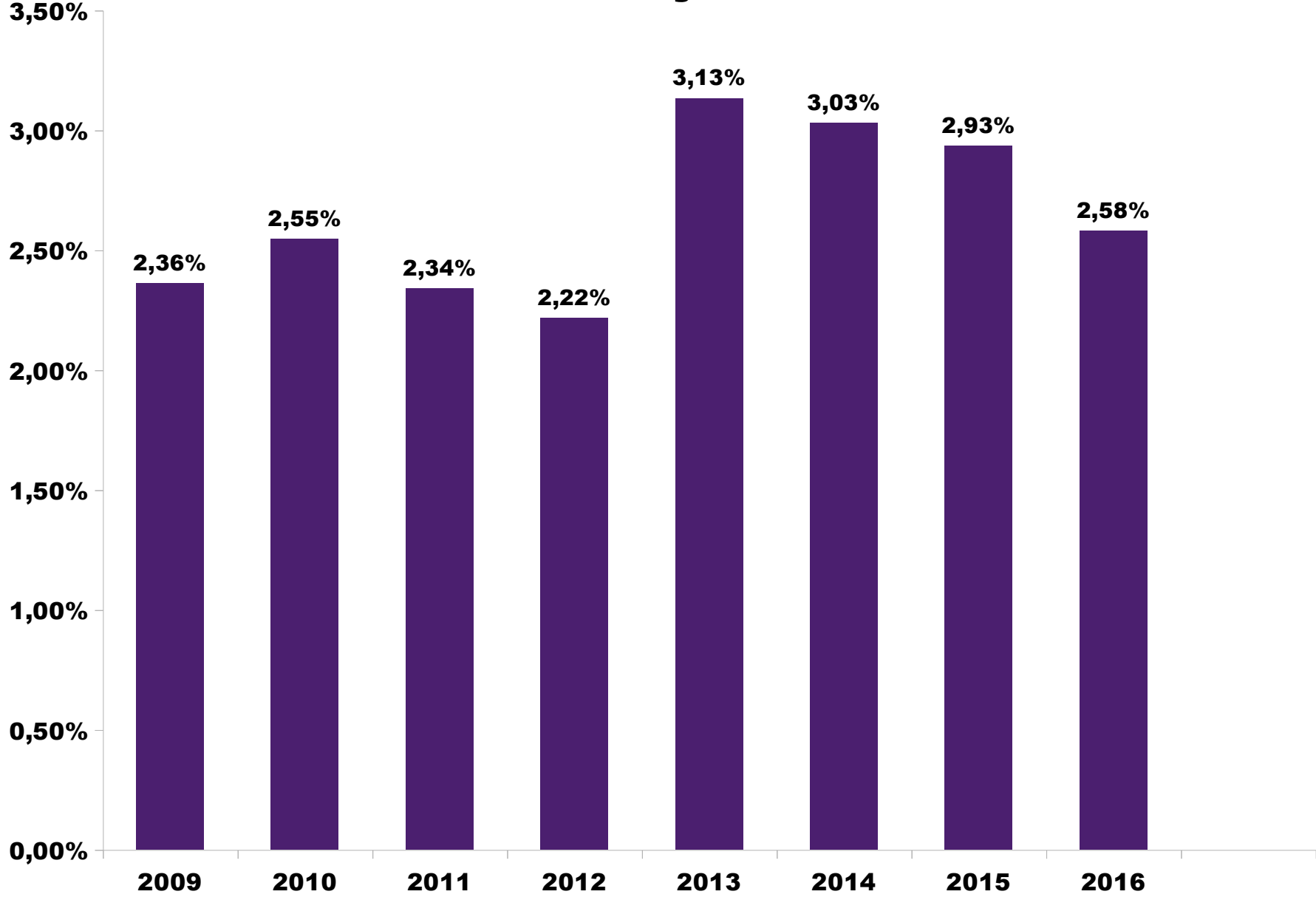
# **AMAÇ**

**1-**Çalışma hayatıyla, toplumsal hayatın kaza, ölüm gibi benzer sonuçlar oluşturabilen dinamikleri arasındaki paralellikleri araştırmak

**2-**Çalışma hayatındaki parasal vb. anlaşmazlıklarla İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği alanındaki anlaşmazlık ve istenmeyen sonuçlar arasındaki ilişkiyi araştırmak.

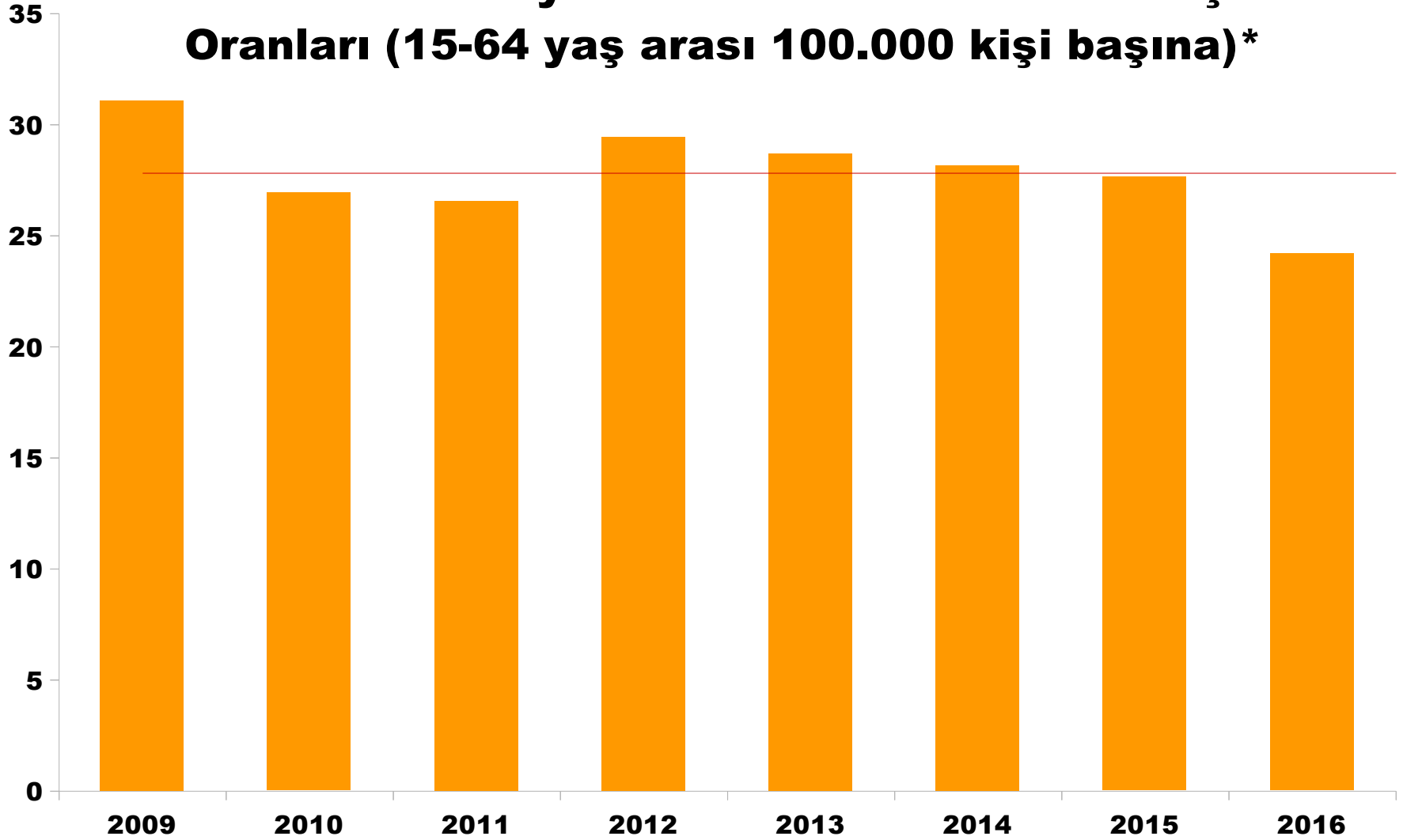
**3-**Bu iki araştırma yoluyla İşçi Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin etkinliğinin ölçümüne dönük yaklaşımlar önermek.

## ■ Tüm Ölümler İçinde kazaların oranı\*



\*TÜİK: Taşıma kazaları, kaza sonucu düşmeler, kaza sonucu zehirlenmeler

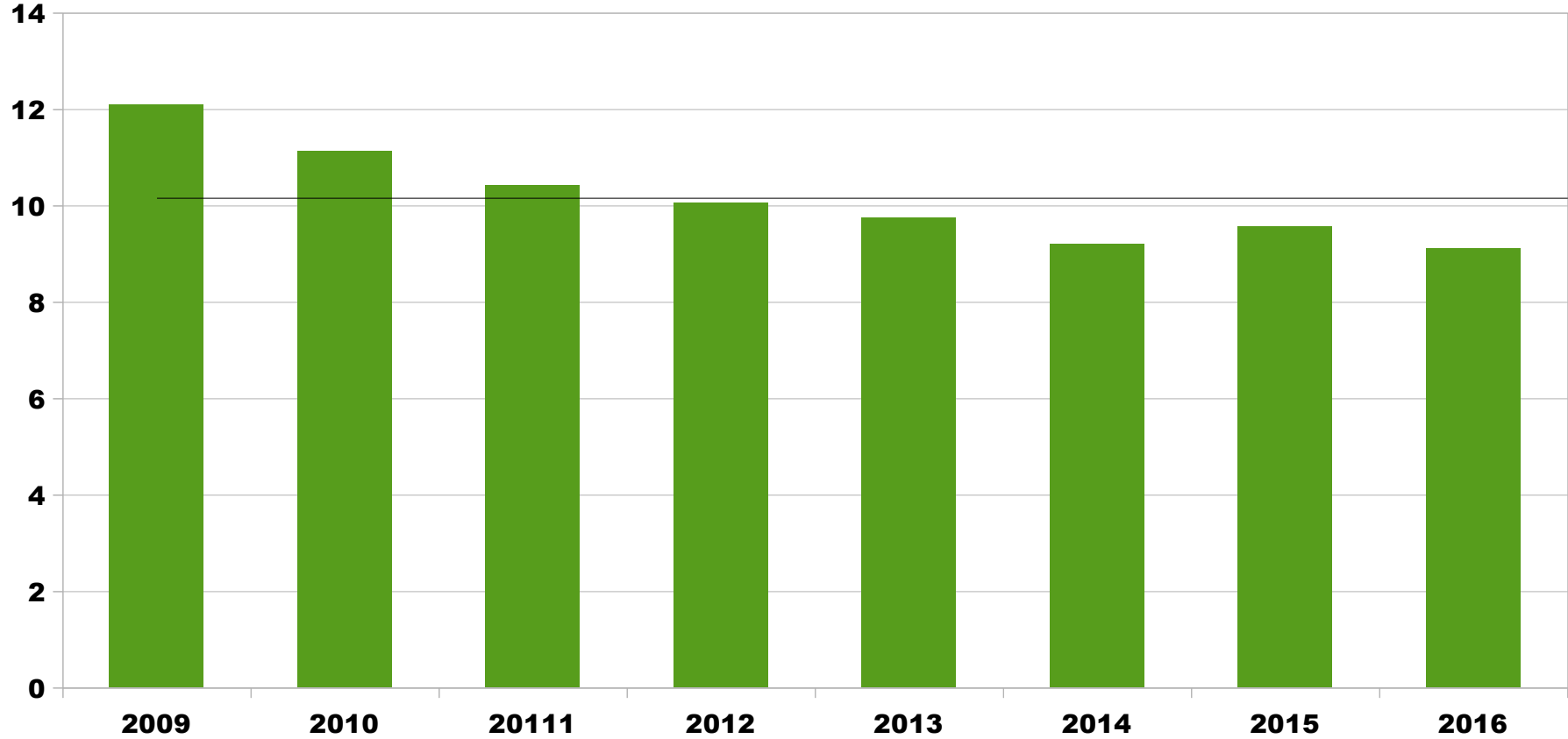
**Ceza Kanunu Uyarınca Taksirle Öldürme Suç Oranları (15-64 yaş arası 100.000 kişi başına)\***



**TCK Madde 85-** (1) Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Fiil, birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise, kişi iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

**\*Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü**

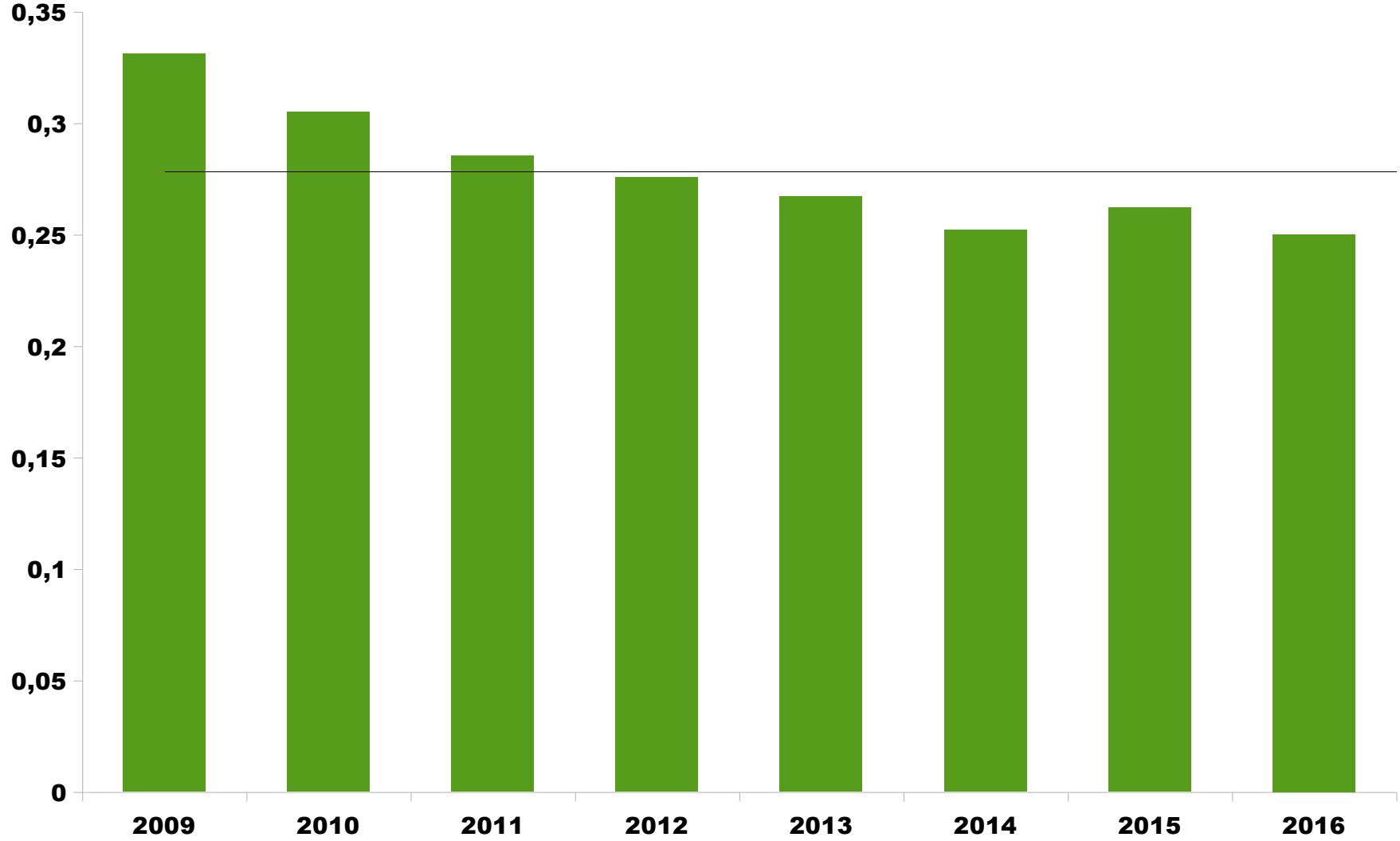
## Trafik Kazası nedeniyle Ölüm Oranı 100.000 kişi başına



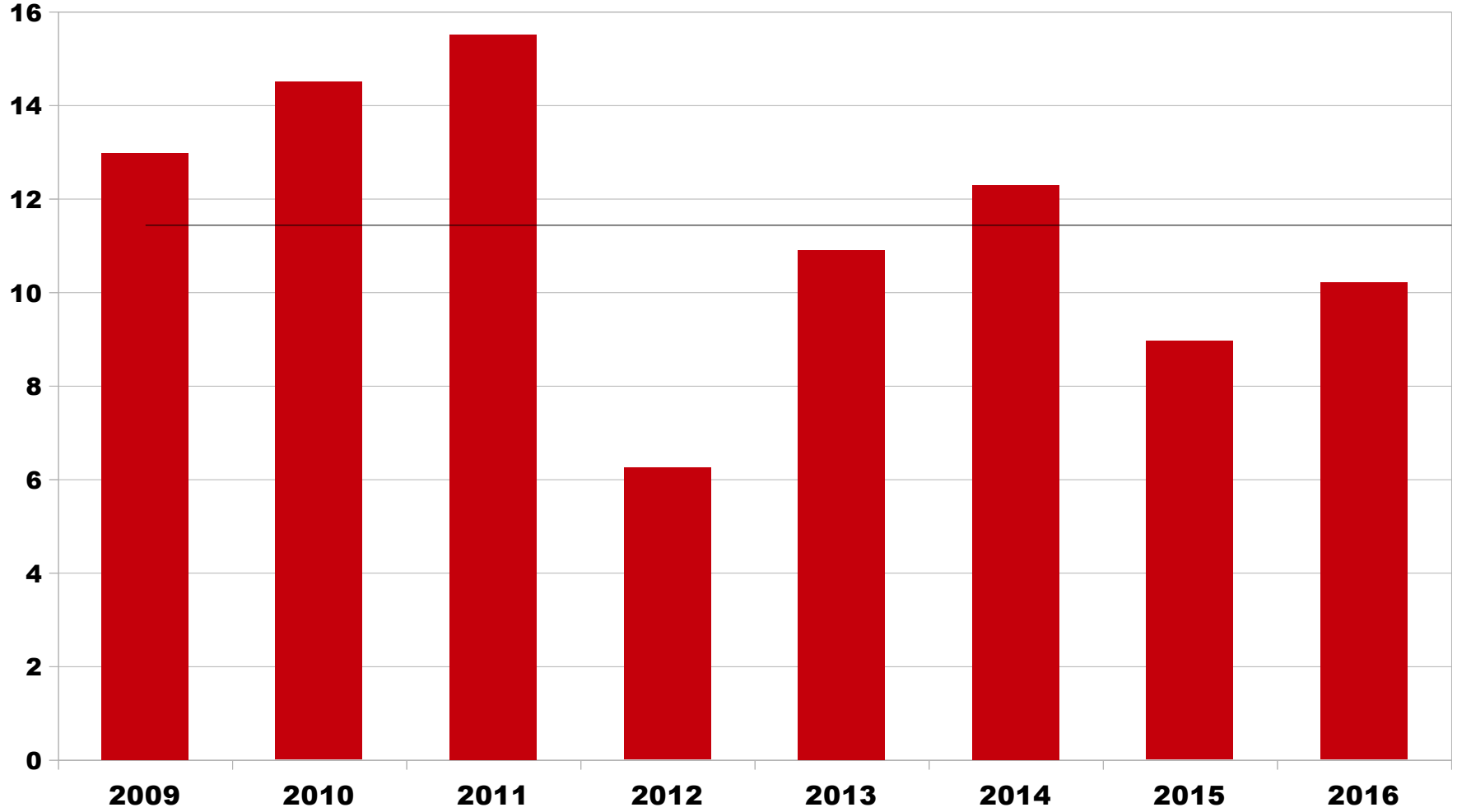
*TUIK 2016'ya kadar trafik kazalarına bağlı ölüm rakamlarında sadece kaza yerinde ölenleri esas almış. 2016'dan itibaren ise kaza yerinde ölmese dahi kaza nedeniyle oluşan yaralanmanın ölüme sebep olduğu durumlar da trafik kazasına bağlı ölüm rakamına dahil edilmiştir. Burada 2016 öncesi için kullanılan rakamlar 2016 'daki oran (toplam ölüm/kaza yerinde ölüm) kullanılarak yapılan basit/kaba tahmine dayalıdır. (HN)*



## **Trafik Kazalarına Bağlı Olarak Ölen İnsan Sayısı - Trafikte Geçen 1.000.000 Saat Başına\***

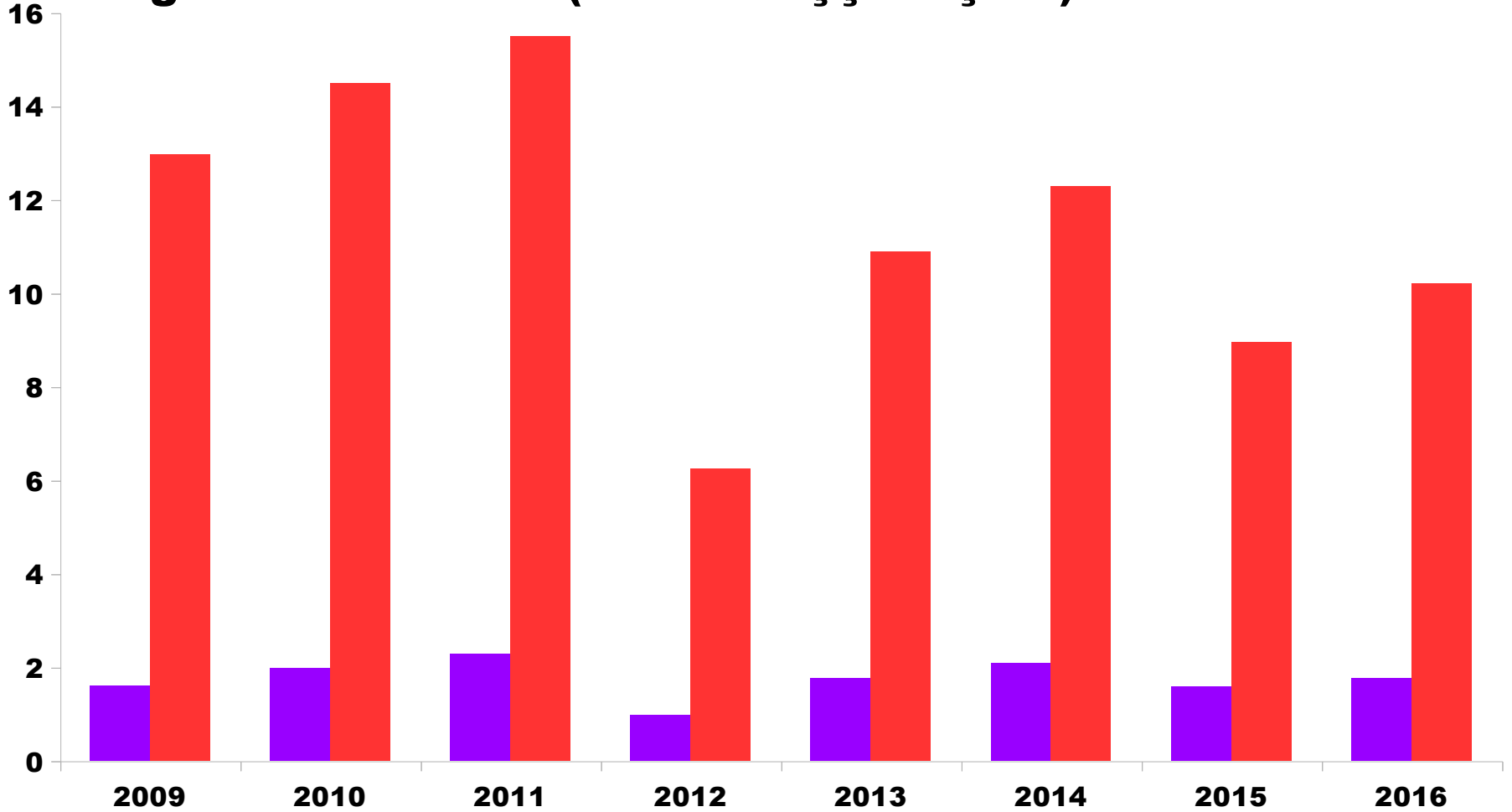


## ■ İş Kazası Sonucu ölüm oranı (100.000 işçi başına)



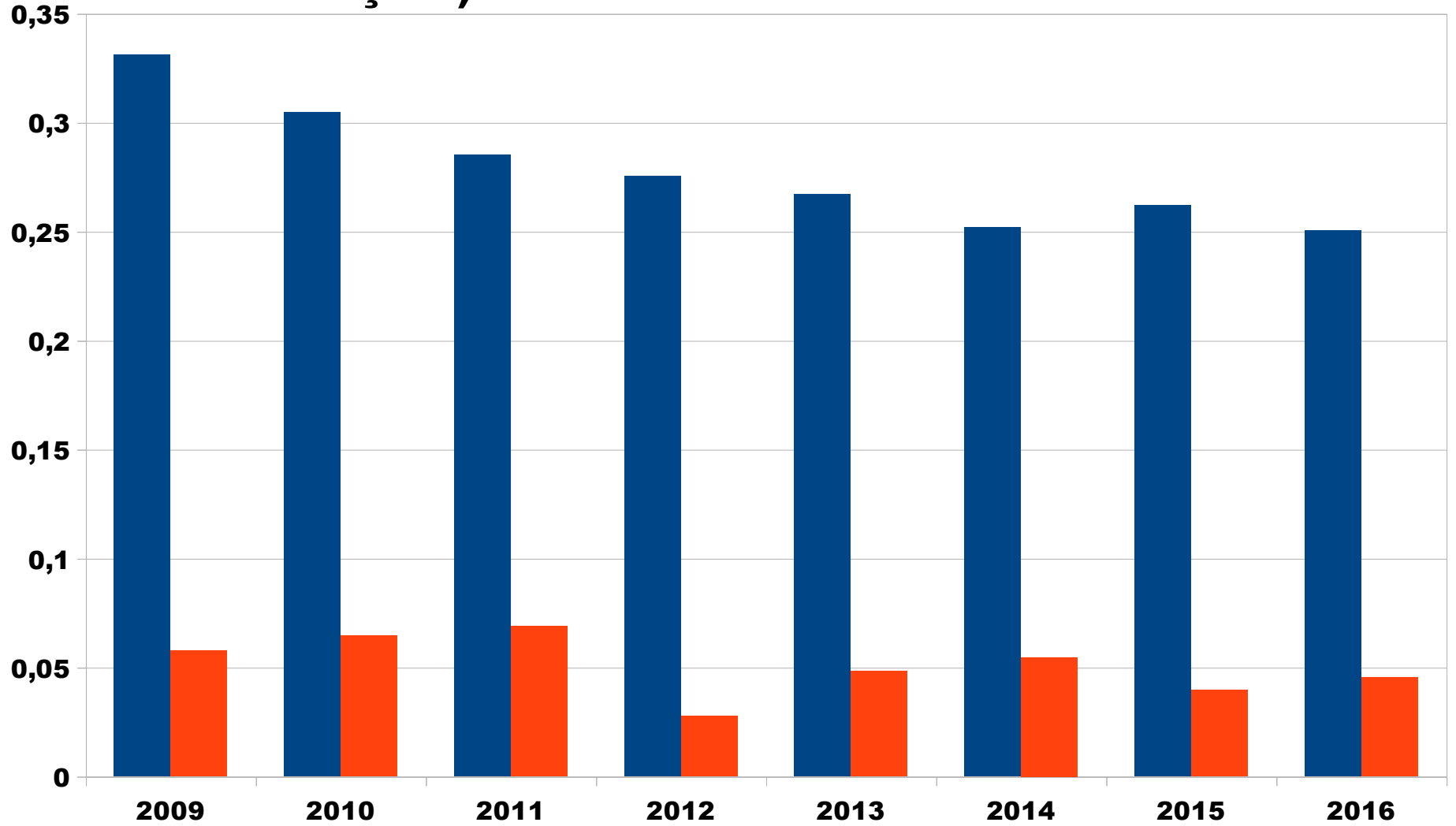
**■ İş Kazalarına Bağlı Ölümlerin Nüfusa Oranı (100.000 kişi başına)**

**■ İş Kazalarına Bağlı Ölümlerin 4a Çalışanlara / Zorunlu Sigortalılara Oranı (100.000 işçi başına)**

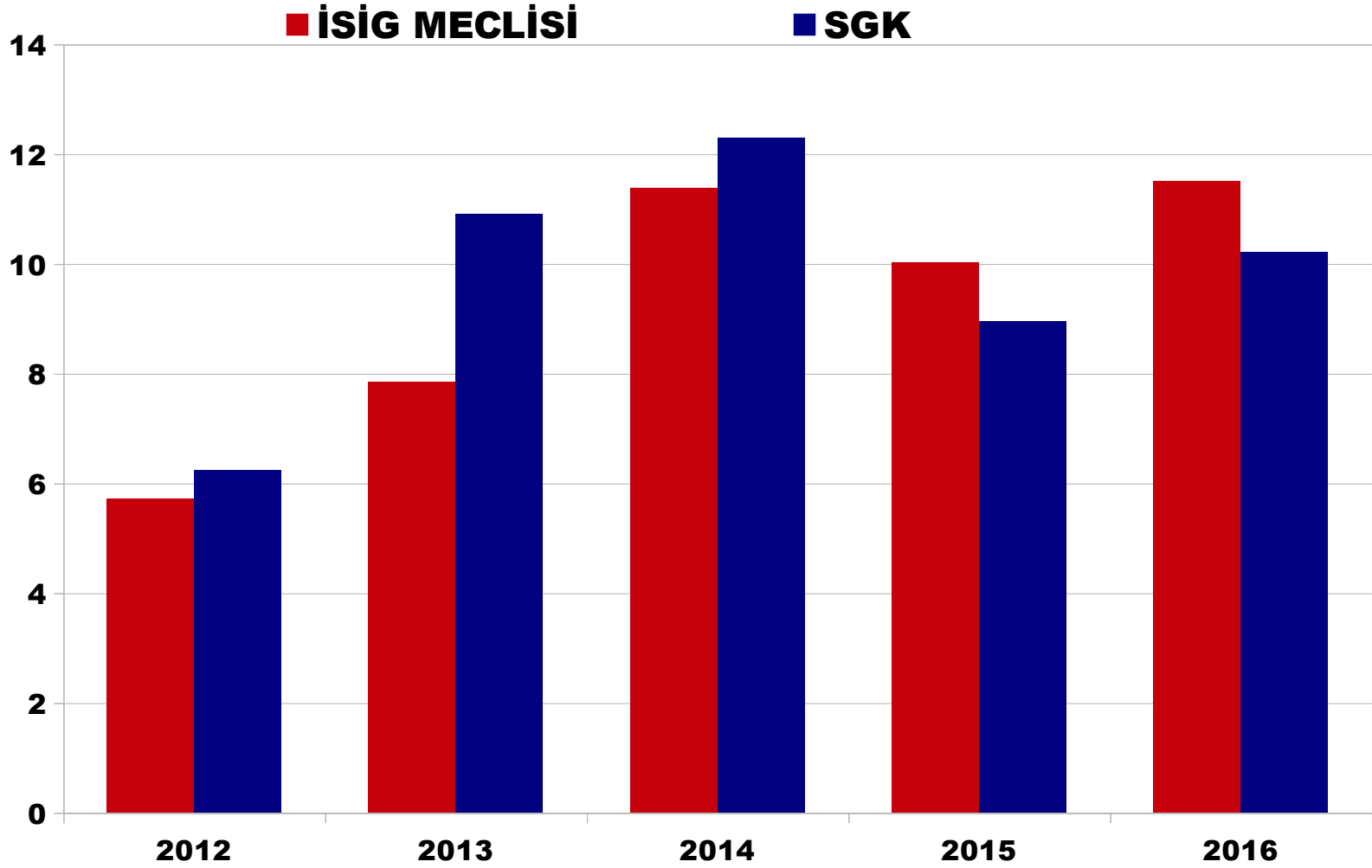


■ **Trafik Kazalarında Ölüm Oranı (Trafikte Geçen 1.000.000 saat başına)**

■ **İş Kazası sonucu ölüm oranı (İşte Geçen 1.000.000 saat başına)**



# İş Kazası Sonucu Ölüm Oranı – 100.000 çalışan başına



# Taksir, Kaza ve Ölüm

Türkiye'de her yıl nüfusun yaklaşık 100.000'de 500'ü yaşamını kaybetmektedir. Bu 500 ölümün yaklaşık **12**'sinin kaza, zehirlenme vb. dışsal etkenlere bağlı olduğu kaydedilmektedir. (*TUIK, ölüm nedeni istatistikleri*).

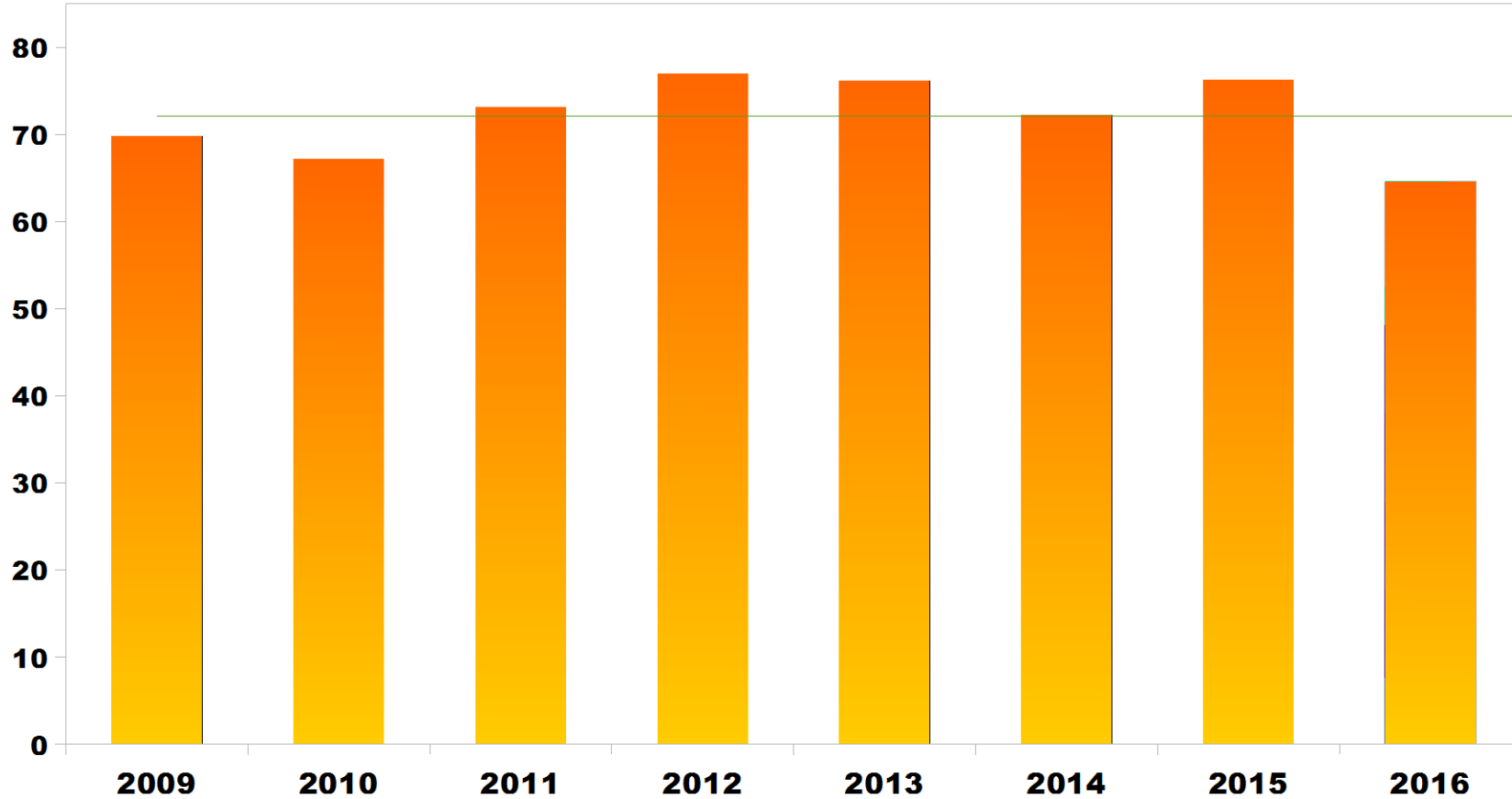
Adli istatistiklerimize bakıldığında taksirle öldürme suçundan açılan davalardaki suçlananların sayısı da 5-64 yaş arası nüfusun yaklaşık 100.000'de **28**'ine karşılık gelmektedir. (Adli İstatistik Genel Müdürlüğü)

Bu **12** ölümün **9**'unun trafik kazalarına bağlı olduğunu **2**'sinin de iş kazalarından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Trafik kazalarına bağlı tahmini ölüm oranlarıyla taksirle ölüme sebep olma nedeniyle açılan dava istatistiklerindeki oranlar düzenli olarak azalma eğilimlerinin birbirleriyle tutarlı bir seyir izlediğini söyleyebiliriz. Keza benzer bir durum TUIK'in ölüm nedeni istatistiklerinde de izlenmektedir.

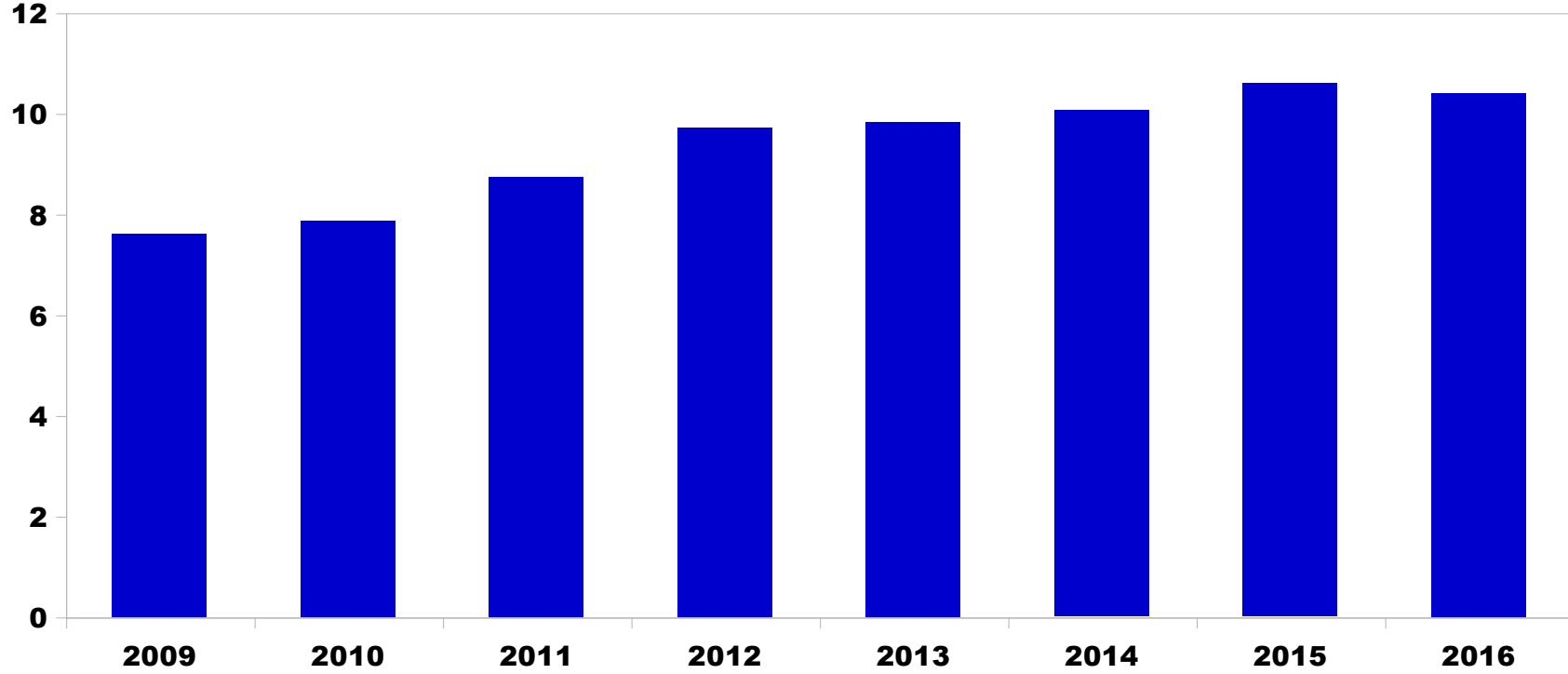
Fakat iş kazalarına bağlı ölümlerde aynı azalmayı görmekte birlikte bu azalmanın istikrarlı bir eğilimle olduğunu henüz söyleyemiyoruz.

## **Eski ve Yeni Ceza Kanunu Uyarınca Taksirle Yaralama Suç Oranları (100.000 kişi başına)\***



***TCK Madde 89-*** Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.

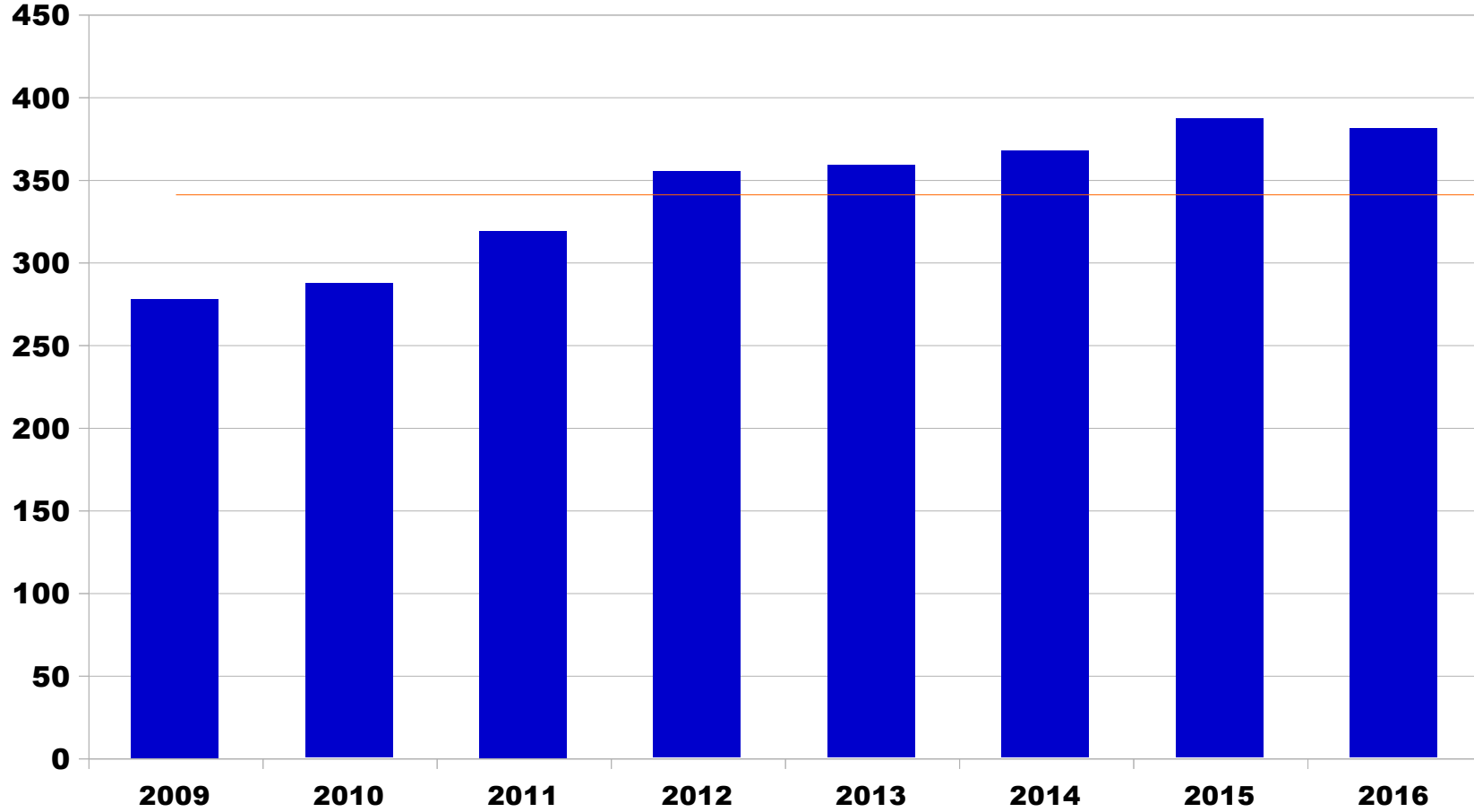
## ■ Trafik Kazalarına Bağlı Yaralanan İnsan Sayısı (Trafikte Geçen 1.000.000 Saat Başına)

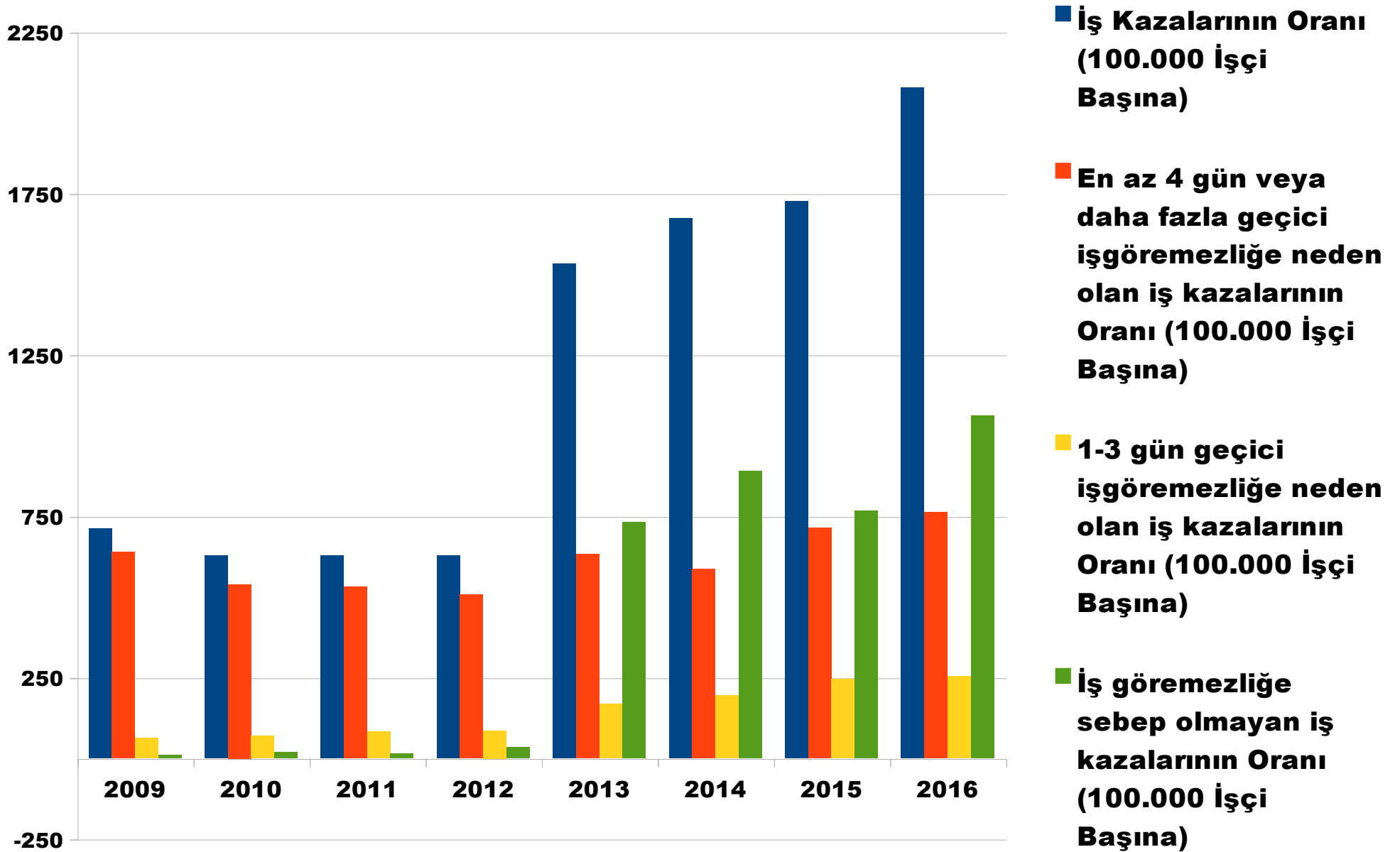


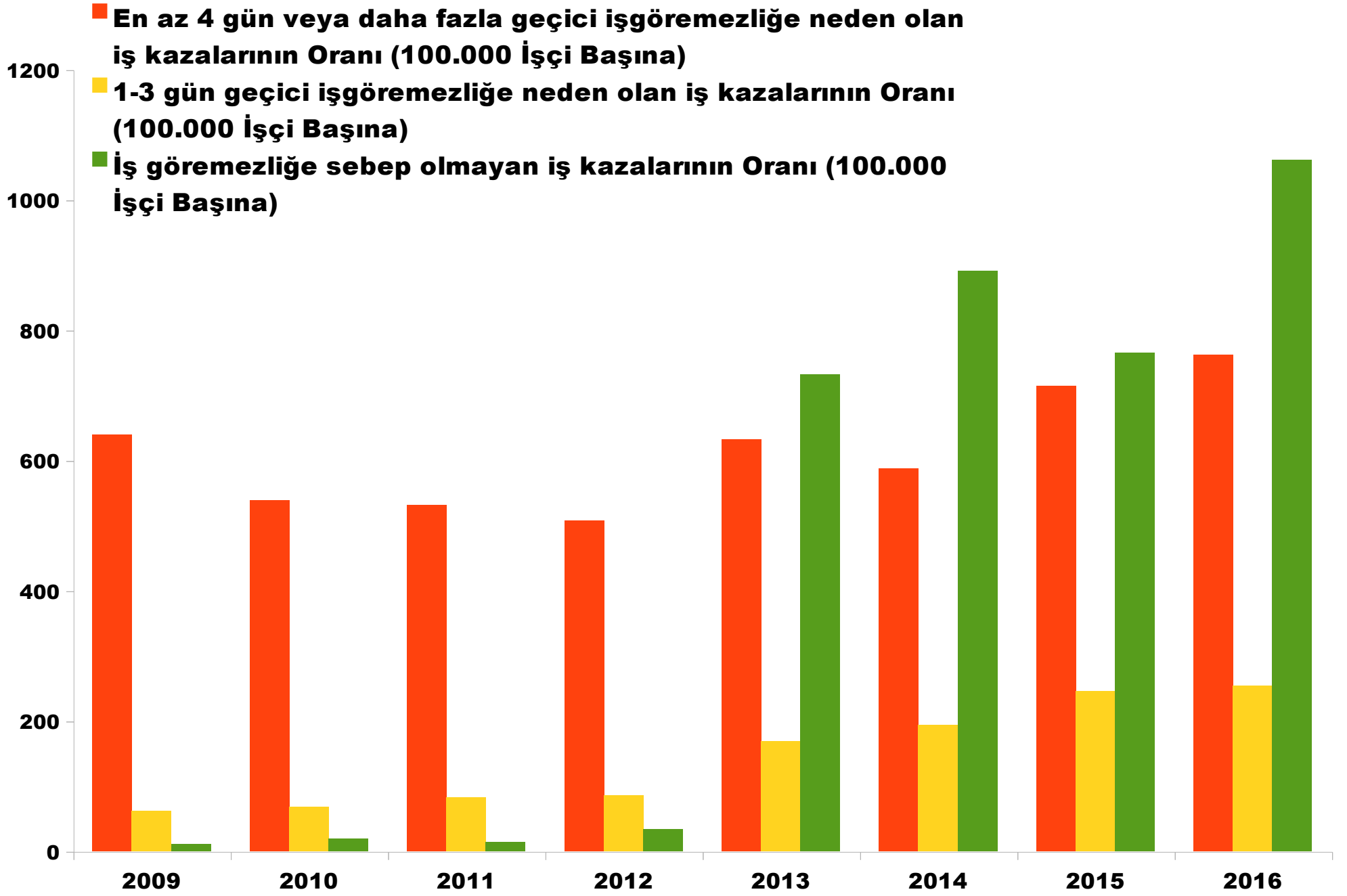
Yine aynı 2009-2015 yıllarda trafiğe bağlı olarak yaralanan insanların sayısı ise trafikte geçen 1.000.000 saat başına 7,6'dan 10,4'e yaklaşık %40 oranında yükselmiştir.



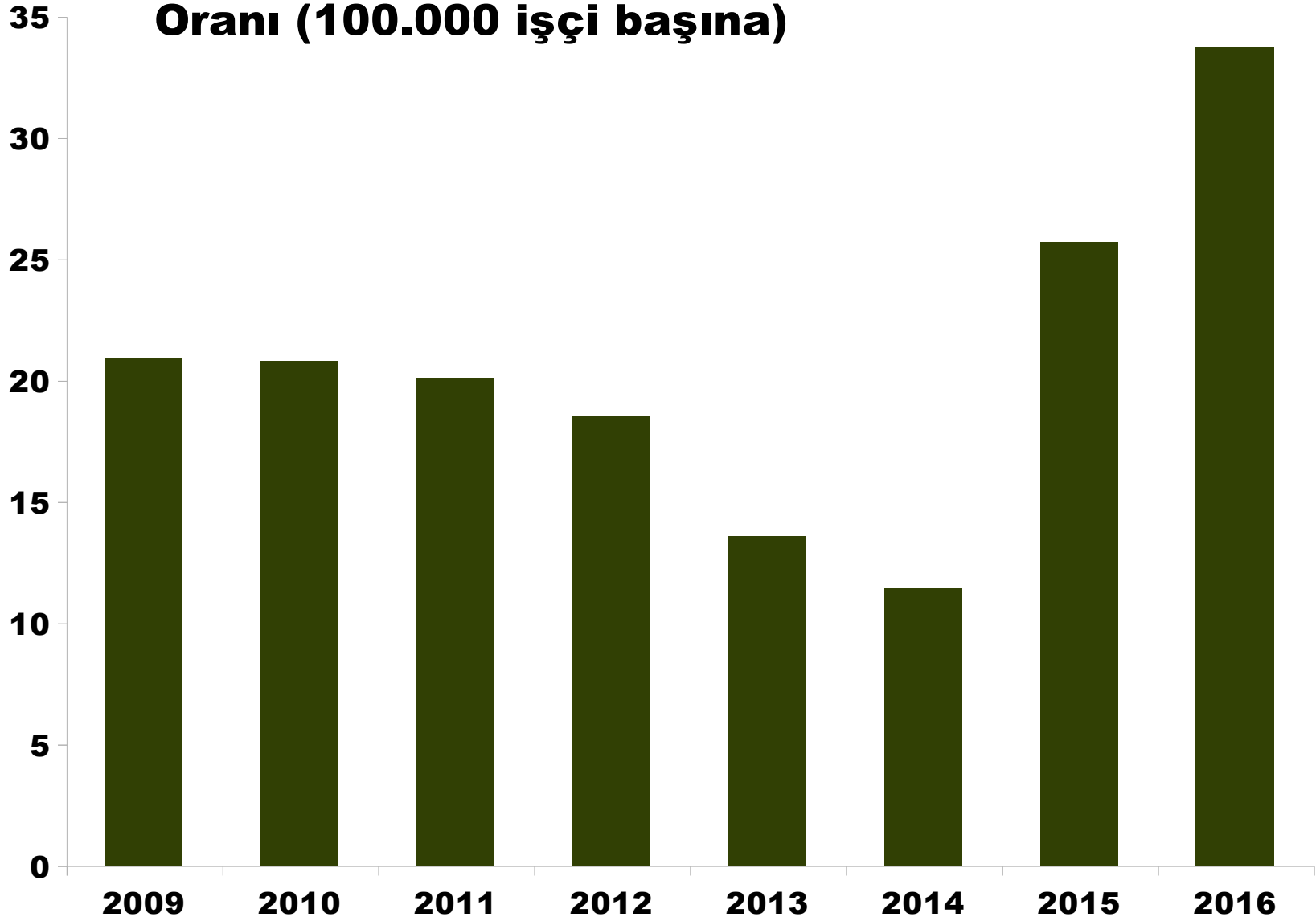
## **Trafik Kazalarına Bağlı Yaralanan İnsan Oranı (100.000 kişi Başına)**



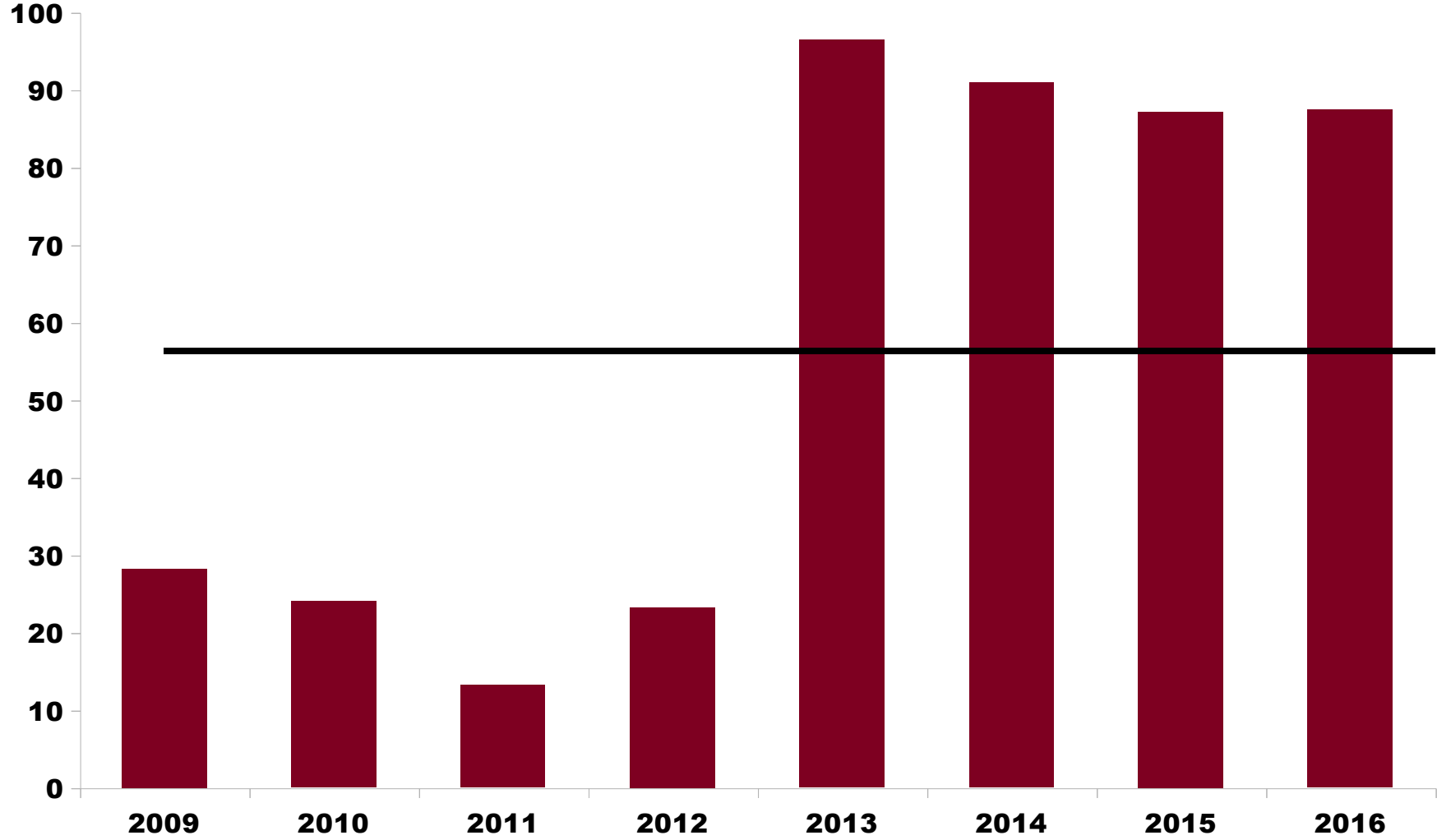




■ **İş Kazası ya da Meslek Hastalığı sonucu  
Sürekli İş Göremezlik Geliri Bağlanan İşçilerin  
Oranı (100.000 işçi başına)**



**İş Kazasından Kaynaklanan Tazminat Davası Oranı (100.000 İşçi Başına)**



# Taksir, Kaza ve Yaralanma-I

Türkiye'de gerçekleşen yaralanmaların toplam sayısını bilemiyoruz. Fakat işe ve trafiğe bağlı yaralanmalar hakkında SGK ve TUIK'in derlemeleri mevcut.

Bu yaralanma rakamları birbiriyle mukayese edilebilir durumda olmamakla birlikte genel eğilimlerini grafiklerden izleyebiliyoruz

Bu grafiklere baktığımızda gerek trafiğe gerekse de işe bağlı yaralanmalarda incelediğimiz yıllarda bir artış sözkonusu. Fakat taksirle yaralama davalarında böyle bir artış sözkonusu değil.

**Dolayısıyla ağır yaralanma durumunda genel bir artış olduğunu söyleyemeyiz.**

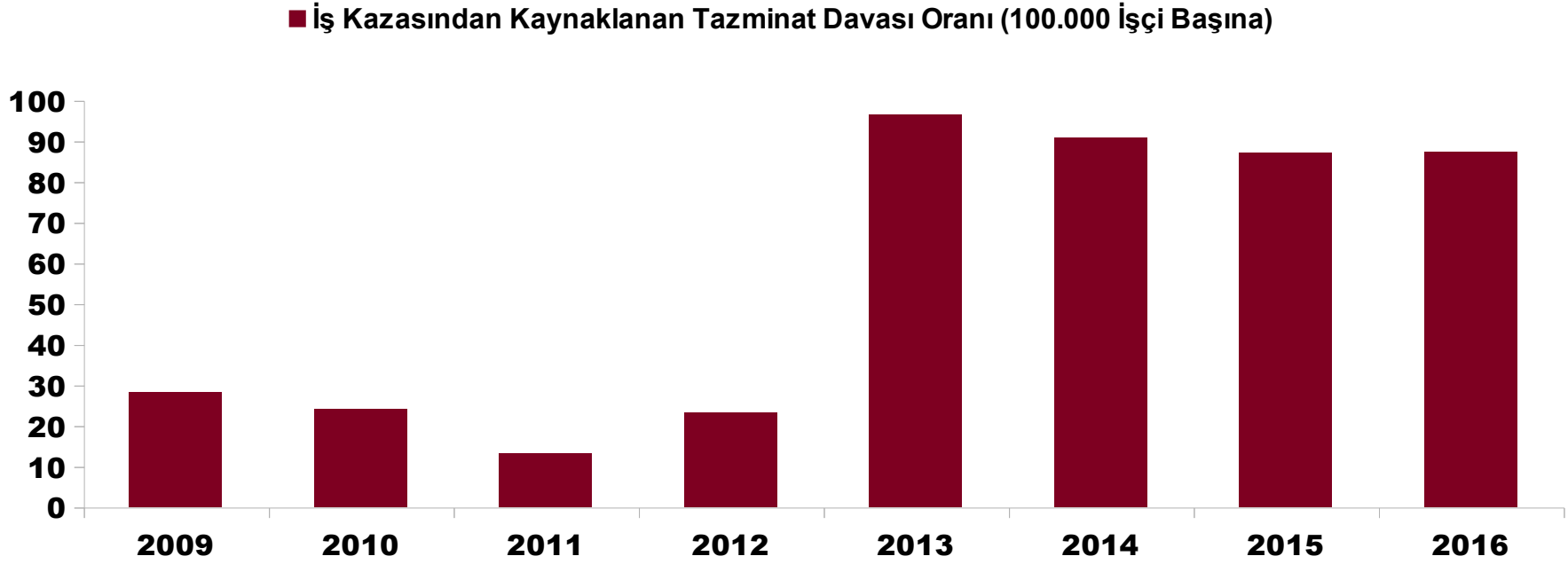
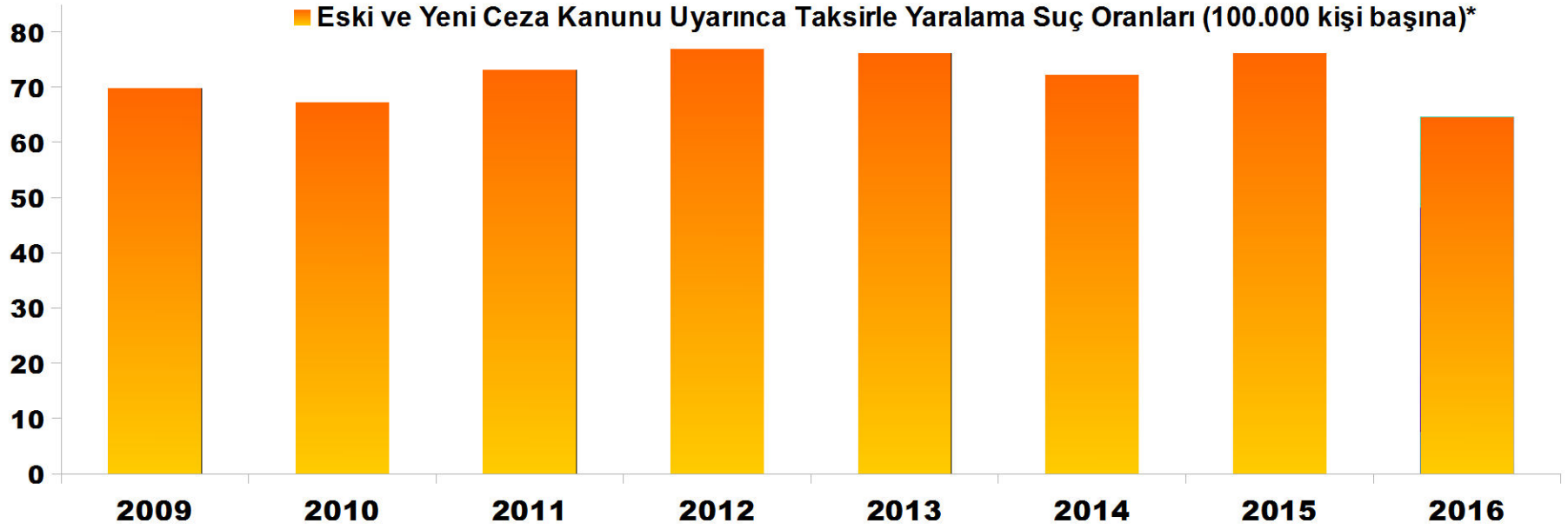
Öte yandan işe bağlı yaralanmalar nedeniyle bağlanan sürekli iş göremezlik gelirlerinde de dramatik bir artış söz konusu. Keza bu konuda açılan davalarda da buna uyumlu bir artış var.

# Taksir, Kaza ve Yaralanma-II

Öte yandan SGK'nın iş kazaları verilerinden yola çıkarak nisbeten ciddi yaralanmalarda bir artış eğiliminin (6331 ertesinde artmış iş kazası bildirim eğiliminden de kaynaklanabilir) söz konusu olduğunu ama asıl olarak ciddi eser bırakmayan 0-3 gün istirahat gerektiren yaralanmalarda çok ciddi bir artış/bildirim olduğunu söylemeliyiz.

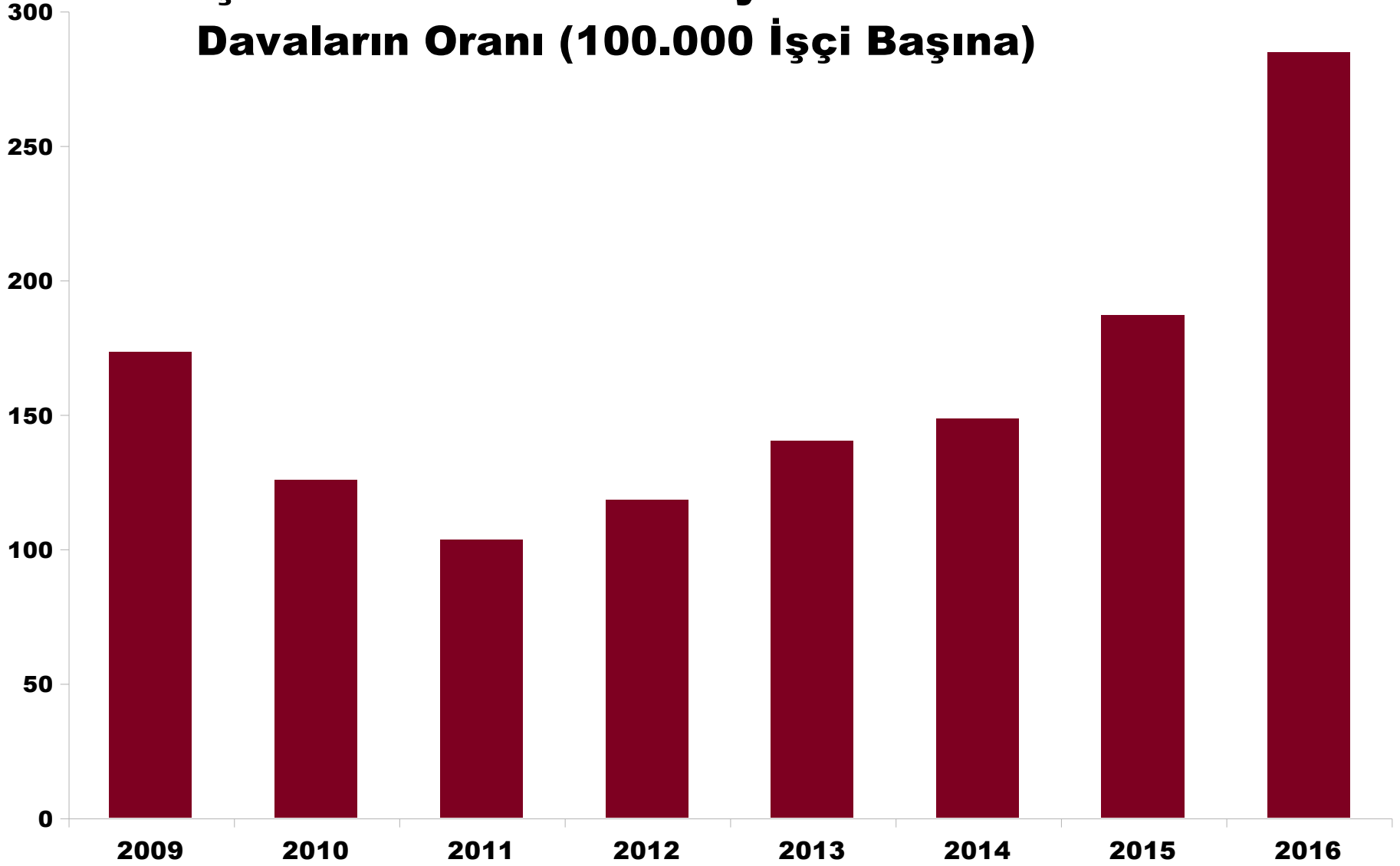
Nisbeten daha az eser bırakan yaralanmaların daha fazla bildiriliyor oluşunu olumlu bir gelişme olarak not ederken diğer hususlarda (ölümlü kazalar, ciddi eser bırakan kazalar vb.) aynı olumluluğu en azından mevcut verilere bakarak not edemiyoruz.

**Keza tazminat talepli davalardaki artışa baktığımızda da bunun ne kadarının 6331'in hak aramayı cesaretlendirici etkisinden ne kadarının iş yaşamının başka çatışmalarından kaynaklandığını kestiremiyoruz.**

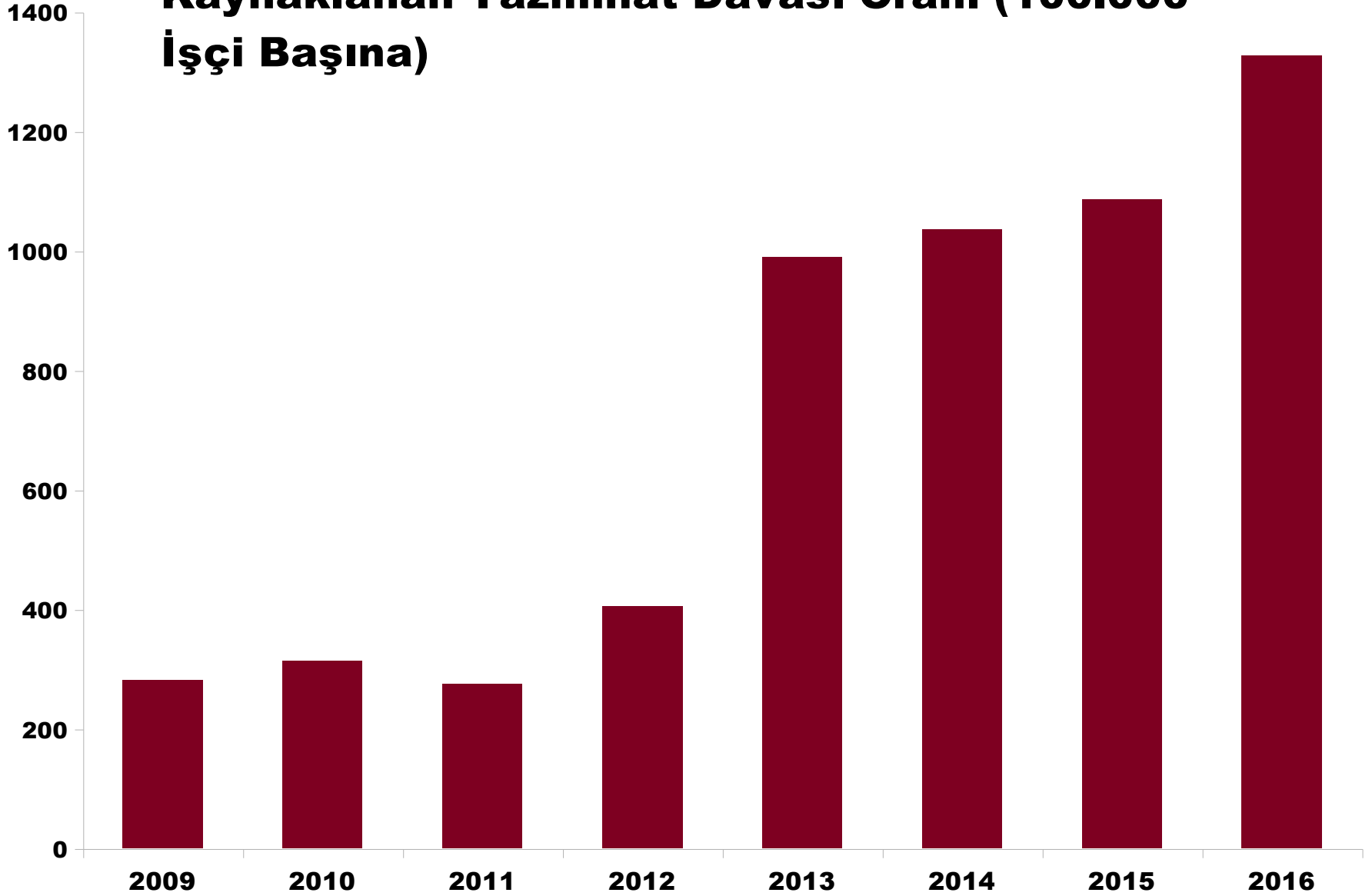


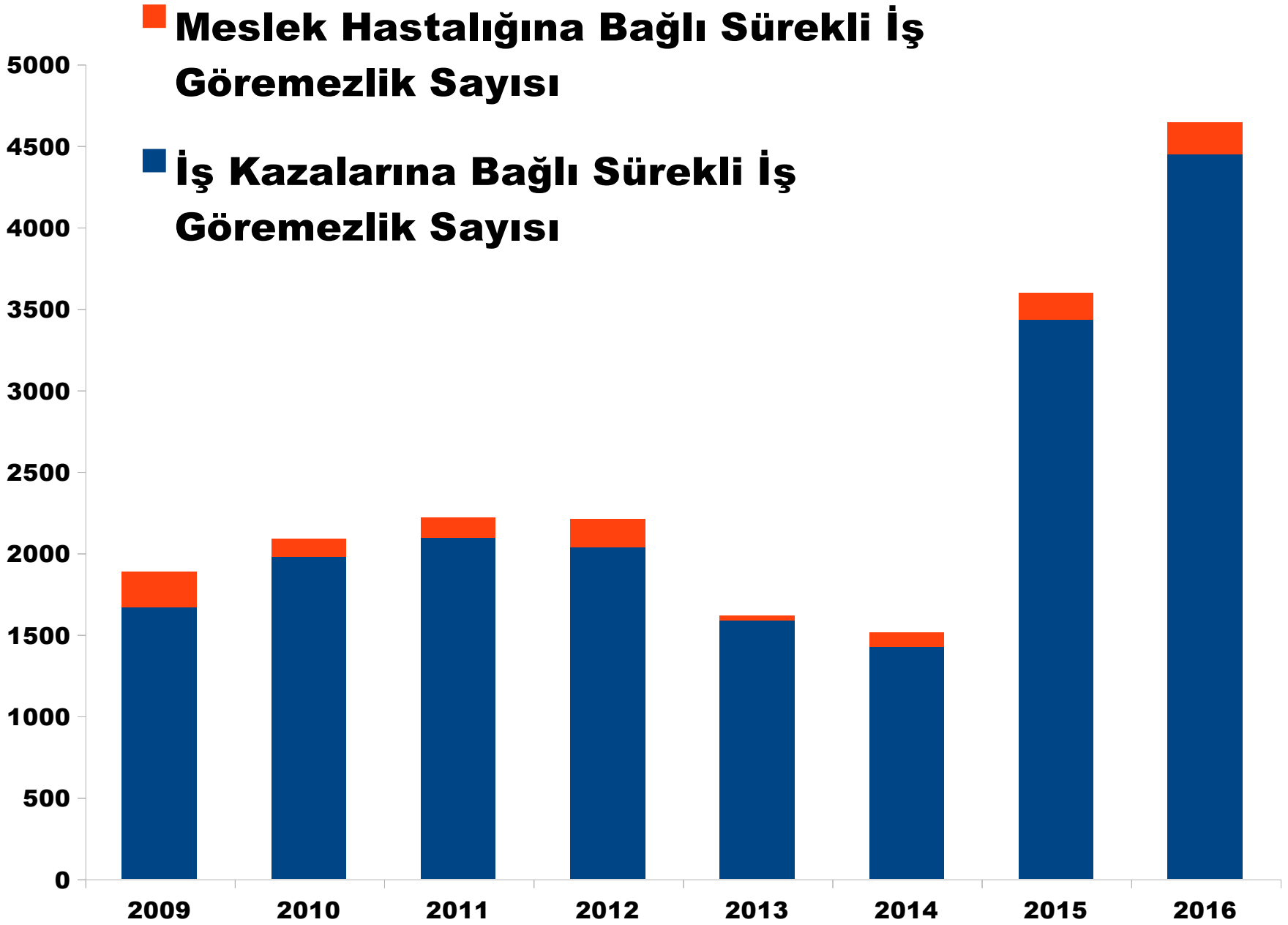


**İşe İade İsteminden Kaynaklanan Davaların Oranı (100.000 İşçi Başına)**



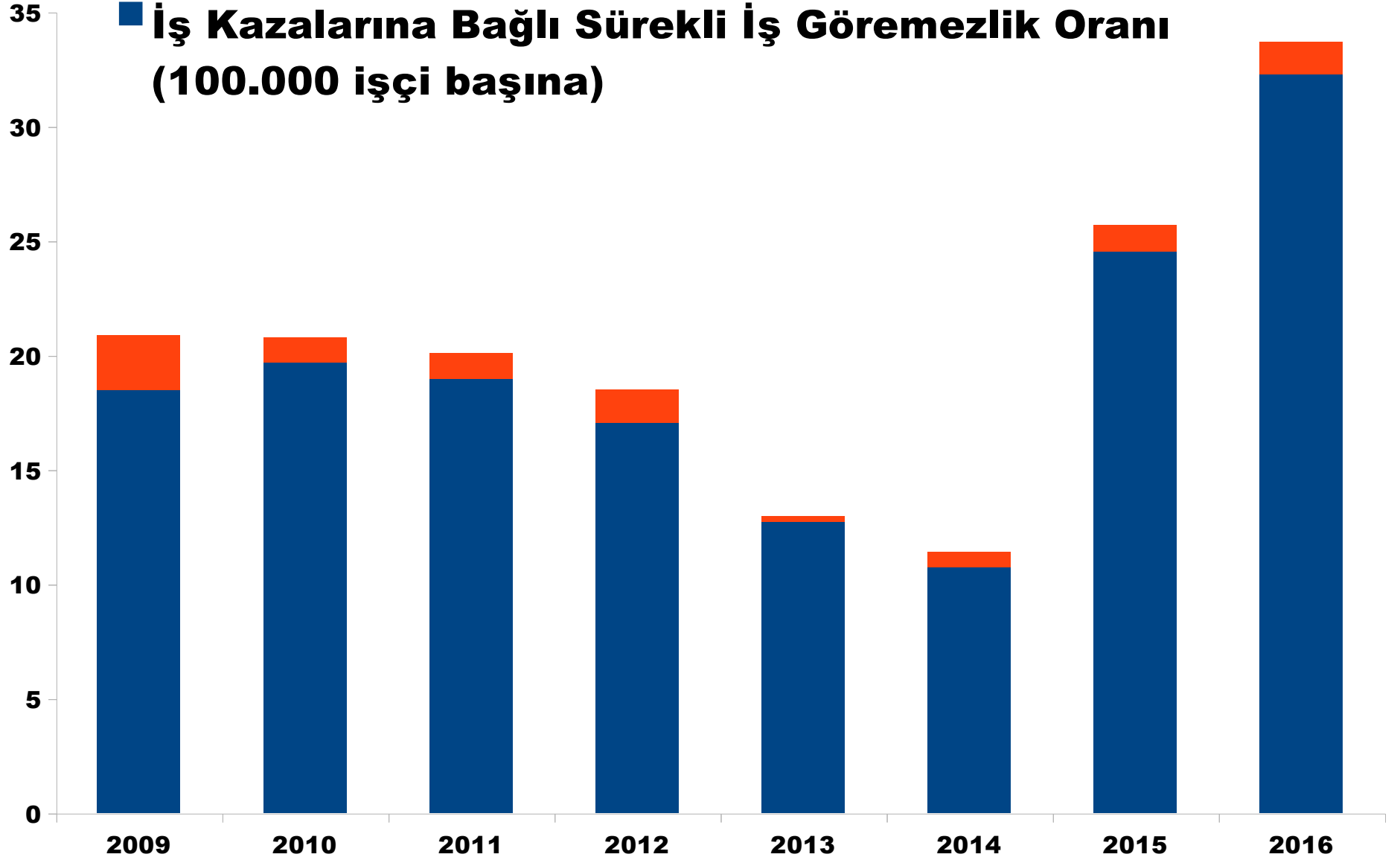
**İşçi-İşveren İlişkisi ya da sözleşmesinden Kaynaklanan Tazminat Davası Oranı (100.000 İşçi Başına)**





■ **Meslek Hastalıklarına Bağlı Sürekli İş Göremezlik Oranı (100.000 işçi başına)**

■ **İş Kazalarına Bağlı Sürekli İş Göremezlik Oranı (100.000 işçi başına)**

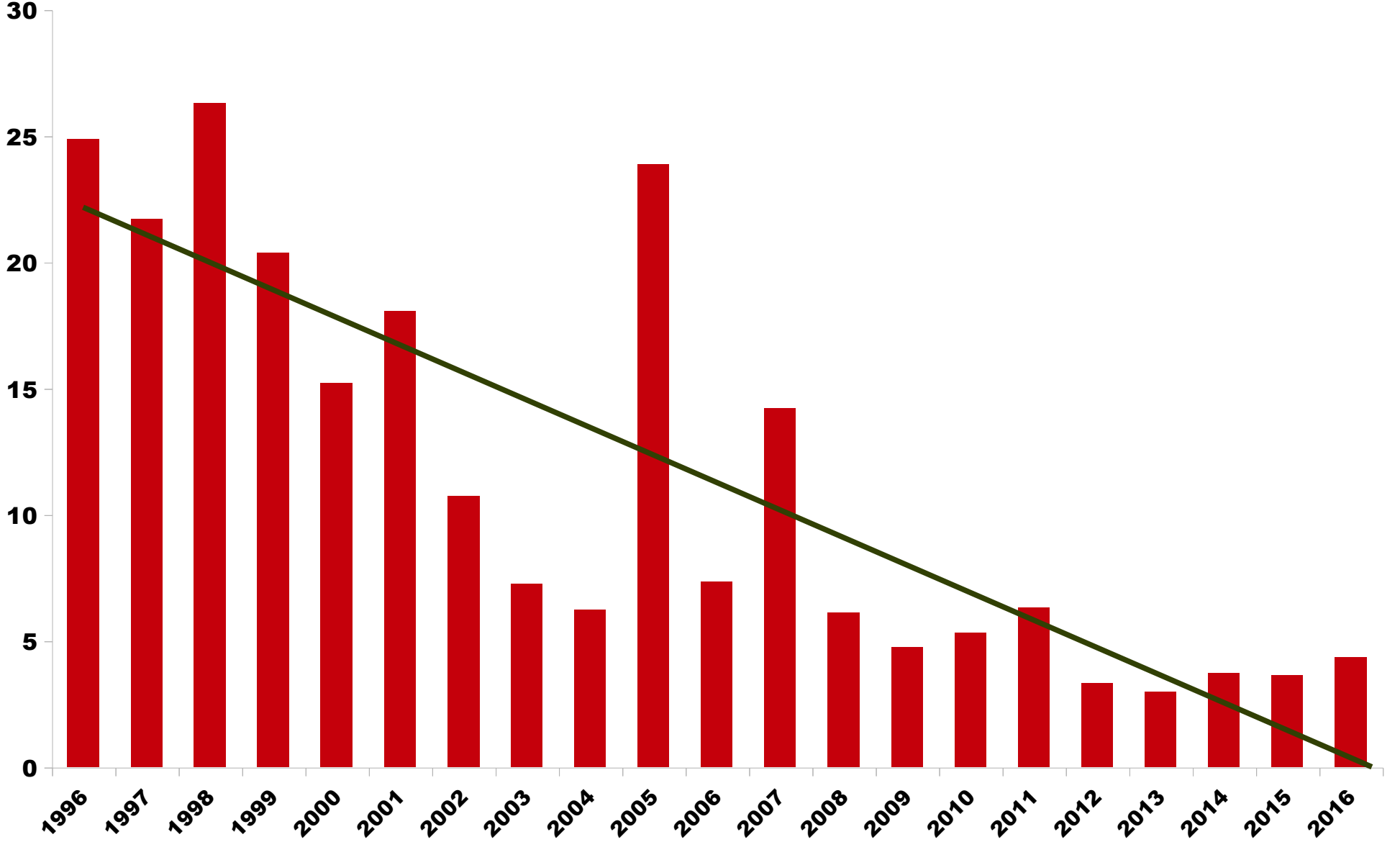


# **MESLEK HASTALIKLARI**

## **İŞE BAĞLI HASTALIKLAR**

# İŞE BAĞLI HASTALIKLARIN ÖZEL DURUMU

**Meslek Hastalığı Teşhis/Tanınma Oranı (yüzbin işçi başına)**



**2015 ve 2016'da Almanya'da Meslek Hastalığı  
Teşhis ve Sosyal Güvenlik Sistemi Tarafından  
Tanınma Oranları (100.000 çalışan başına)**

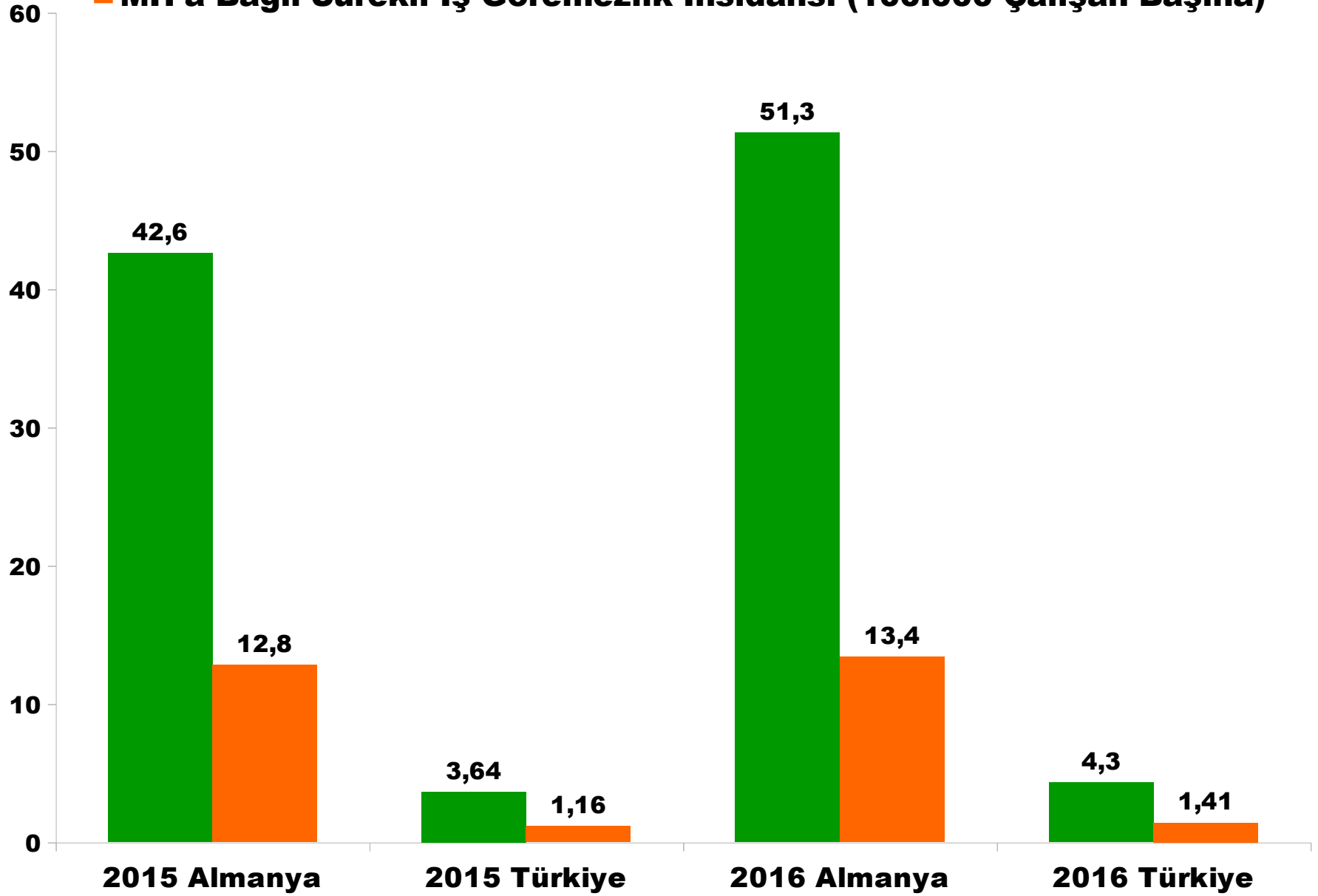
	<b>2015</b>	<b>2016</b>
<b>Bildirilen Şüpheli Vaka</b>	195,4	188,4
<b>Mesleki Sebebin Doğrulandığı Vakalar</b>	94,3	100,0
<b>MH Olarak Tanınan Vakalar</b>	42,6	51,3
<b><i>MH Nedeniyle Sürekli İş Göremezlik Hakkı Verilen Vakalar (&gt;%20 kayıp)</i></b>	12,8	13,4
<b>MH nedeniyle Çeşitli Sigorta Haklarından Yararlanan Vakalar</b>	51,6	48,7
<b>MH Nedeniyle Gerçekleşen Ölüm</b>	6,1	6,4

*2016 Yılındaki nisbi yükseliş tanınan yeni MH Türlerinden Kaynaklanmaktadır*

**Kaynak: DGUV**

■ Meslek Hastalığı Tanınma İncidansı (100.000 Çalışan Başına)

■ MH'a Bağlı Sürekli İş Göremezlik İncidansı (100.000 Çalışan Başına)





# **SONUÇ YERİNE:**

Bütün bu

**-TÜİK ölüm nedeni istatistikleri**

**-TÜİK trafik kazası istatistikleri**

**-Mahkemelerde görülen taksirle ölüme sebebiyet ve taksirle yaralama dava istatistikleri**

**-SGK'nın iş kazası istatistikleri**

**-SGK'nın meslek hastalığı istatistikleri**

İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemimizin etkinliğinin ölçülebilmesi adına panoramik bir veri seti oluşturmakta iseler de bu panoramanın işçi işveren ilişkisinden kaynaklanan anlaşmazlık/dava istatistikleri ile birlikte değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Keza Meslek Hastalıkları meselemizin hassaten ve müstakilen ele alınması gereği ise buradaki verilerden de görüleceği üzere tüm taraflar için aşikar olmalıdır.

**Dr. Arif MÜEZZİNOĞLU**  
**Dr. Ahmet TELLİOĞLU**